

ALEXANDRU ȘERBĂNESCU

MEMORII LUMEA LUI SANDY

Ediție îngrijită de
Oana Ionel Demetriade

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2019

CUPRINS

Prefață	5
O familie burgheză	11
Școala de la „Sfântul Iosif” și Liceul „Titu Maiorescu”	76
„Dușmani ai poporului”	87
Suflător sticlar	119
Accidentul	142
Gheorghe Marinescu și alte personalități ale Spitalului Colentina	151
Primii pași în cariera medicală	161
Profesorii Oscar Sager (1894-1981) și Ion Cincă (1926-1999)	172
„Imperiul” lui Sager. Laboratorul de neurofiziologie de la Spitalul Colentina	187
Lagărul și crearea „omului nou”	212
Doctoratul	238
Cercetări în domeniul somnului	252
Cutremurele și epilepsia	265
Mintea și modelarea creierului	278
Divorțul	294
Cariera didactică	304
Al doilea mariaj	323
Revoluția din decembrie 1989	329
Director la Spitalul Colentina	336
În Parlament – Elaborarea Legii Colegiului Medicilor	367
Decan și încercarea de reformă la Facultatea de Medicină	375
Director la Institutul de Geriatrie și Gerontologie „Ana Aslan”	382
Reîntoarcerea generalului Nicolae Rădescu acasă (23 noiembrie 2000)	392
Clubul supraviețuitorilor	398

de documente și fotografii, adică izvoare primare, din parcurgerea cărora oricine își poate crea o imagine despre cine a fost Rădescu și despre evenimentele istorice în care a fost implicat. Cu sprijinul Băncii Naționale a României am organizat un eveniment deosebit, în după-amiaza zilei de 24 februarie 2015.

Eu am ales ca acest volum să fie scris la persoana întâi, eliminând întrebările, care ar fi întrerupt firul lin al amintirilor. Intervențiile mele, analizate și acceptate de Profesorul Șerbănescu, sunt lesne de observat, pentru că se limitează la prezentarea unor documente de arhivă, cu notele de subsol aferente. Am reușit să cercetez unele piste oferite de Profesor și, astfel, am refăcut carierele bunicului, Alexandru Sachelarie, și a tatălui, Nicolae Șerbănescu, despre care nu aveam prea multe amănunte. Acestea și câteva fotografii au fost darurile pe care i le-am oferit unui om excepțional.

Pentru mine, Profesorul Sandy Șerbănescu este „o întâlnire”, care m-a făcut să vreau să devin un om mai bun, mai generos și mai încrezător în darurile oferite de viață.

Le mulțumesc doamnei Puși Șerbănescu și lui Mihai pentru răbdarea, ideile și sprijinul generos pe care mi le-au oferit în toți acești ani. Pentru libertatea oferită de a lucra la acest proiect, le suntem recunoscători familiilor noastre.

Gratitudinea mea se îndreaptă către Filip-Lucian Iorga, care a avut încredere în acest proiect.

Doamnelor Silvia Colfescu, Claudia Drăgănoiu, Alexandra Ciuciulin, domnului Dan Amza și Editurii Vremea le mulțumesc pentru că acest volum vede lumina tiparului.

Oana Ionel Demetriade

O FAMILIE BURGHEZĂ

M-am născut în primăvara anului 1933 în București și sunt al doilea fiu al Henrietei și al lui Nicolae Șerbănescu. Părinții mei erau juriști – mama lucra la Contenciosul Ministerului Sănătății, iar tata era magistrat la Curtea Superioară Administrativă. Tatăl meu avea simțul familiei foarte dezvoltat, pentru că, de foarte tânăr, și-a pierdut ambii părinți și, el fiind primul născut, a preluat responsabilitatea morală și financiară a întreținerii celorlalți frați ai săi. Eu și fratele meu mai mare, Gigi, am crescut avându-i alături pe bunicii materni, pe mătușa Aura și pe unchiul Vidi (frații mamei), cu care am avut o relație deosebită până la moartea lor. Bunica și unul dintre unchii mamei, generalul Nicolae Rădescu, au fost mentorii mei spirituali. Dar să-i luăm pe rând.

Bunicii materni

La 26 august 1893, Maria Rădescu și Alexandru Sachelarie s-au căsătorit la primăria din București. În aceeași zi s-a oficiat și căsătoria religioasă, la Biserica Albă, de către vicarul mitropolit al Munteniei.

Maria Rădescu avea doar 17 ani. Se născuse în Păușești Otăsău, în județul Vâlcea, iar părinții săi erau Zamfira și Radu Rădescu. Unul dintre frații ei, Nicolae, militar de carieră, participant la Primul Război Mondial, pentru fapte de eroism decorat cu cele mai înalte distincții de război (Ordinul „Mihai Viteazul” și, din partea aliaților, „Crucea de război” franceză), va deveni prim-ministru al

României la sfârșitul anului 1944, într-o perioadă foarte dificilă pentru istoria noastră. Pentru mine, unchiul Nicu va fi un mentor în timpul copilăriei și un reper moral pe parcursul întregii vieți.

Alexandru Sachelarie avea, în momentul căsătoriei, 30 de ani. Era de profesie avocat, își luase doctoratul în Drept la Bruxelles și îndeplinea funcția de șef de birou în Direcția Administrației Județene și Comunale din Ministerul de Interne. Părinții săi, Athena și Dimitrie, decedaseră cu câțiva ani înainte de 1893. După nume, probabil erau de origine greacă. Bunicul matern a avut o soră, Eufrosina (familia îi spunea Frosa). Cei doi soți, Maria și Alexandru, au locuit în casa moștenită de bunicul pe str. Păstori, care, apoi, s-a numit Oițelor (așa cum se numește și astăzi). În aceeași zonă din Capitală, mama a primit drept zestre o casă pe str. Cuza Vodă, iar ceilalți frați ai săi au moștenit casa părintească.

Bunicul va urca în carieră și va fi, din 1901, directorul Direcției Administrației Generale, Personalului și Statisticii din Ministerul de Interne (pentru scurte perioade, s-a numit Direcția Administrației Generale, Personalului și Contenciosului sau Direcția Administrației Generale, Personalului și Siguranței Generale). În organizarea ministerului de la începutul secolului al XX-lea, departamentul condus de bunicul era printre cele mai importante, iar în atribuțiile sale intra întreaga administrație a statului: executarea legilor administrației publice, modificarea circumscripțiilor electorale și administrative, aplicarea legii electorale, concentrări și mobilizări, solemnități și serbări publice, comerțul ambulant, monopolul vânzării băuturilor spirtoase, înregistrarea diferitelor societăți ca persoane juridice etc. Acestea și multe altele erau prevăzute în *Legea pentru organizarea serviciilor administrației centrale a Ministerului de Interne*, la care bunicul a lucrat în timpul ministeriatului lui Take

Ionescu; legea a fost promulgată de Regele Carol I al României în iunie 1913.

Ca să vedeți că societatea de atunci se baza pe alte repere față de cele de azi, iată jurământul pe care funcționarii îl depuneau la numirea în funcție: „Jur în numele lui Dumnezeu și declar pe onoare și conștiință că voi păstra credință M.S. Regelui, Dinastiei Sale și Constituțiunii țării mele. Voi aplica cu nepărtinire legile și voi îndeplini cu sfințenie datoriile funcției ce mi s-a încredințat. Așa să-mi ajute Dumnezeu!”¹. „Onoare”, „conștiință”, „credință”, „Rege”, „Dinastie”, „nepărtinire” erau repere ale unei societăți așezate, într-o țară aflată în plină dezvoltare economică și culturală, la care și-au adus contribuția și membrii familiei noastre.

În înțelesul zilelor de astăzi, bunicul era un tehnocrat, care a condus administrația statului în timpul tuturor guvernelor care s-au succedat, timp de mai bine de 20 de ani, sub regii României Carol I și Ferdinand I Întregitorul. A reprezentat stabilitatea în Ministerul de Interne, iar titularii portofoliului cu care a lucrat au fost personalități cu rezonanță în istoria noastră: Vasile Lascăr, George Gr. Cantacuzino, Ion I.C. Brătianu, Mihail Phekyde, Alexandru Marghiloman, Constantin C. Arion, Take Ionescu, Vasile G. Morțun, Alexandru Constantinescu („Porcul”), g-ral. Arthur Văitoianu, George G. Mârzescu, g-ral. Alexandru Averescu, dr. Nicolae Lupu, Constantin Argetoianu; la Arhivele Naționale ale României se găsesc multe documente semnate de bunicul și de acești oameni de stat. Ca și astăzi, miniștrii erau oameni politici, numiți de partidele pe care le reprezentau, dar care nu schimbau funcționari, legi și regulamente peste noapte, așa cum se întâmplă prea des la noi în ultimii ani.

¹ Din „Legea pentru organizarea serviciilor administrației centrale a Ministerului de Interne”, promulgată cu Decretul nr. 4550 și publicată în „Monitorul Oficial” nr. 61 din 20 iunie 1913.

Pentru serviciul său, Al. Sachelarie a fost decorat cu ordine și medalii ale României: Ordinul „Steaua României” în grad de ofițer și în grad de comandor, Ordinul „Coroana României” în grad de comandor, Medalia Jubiliară, Medalia „Bărbăție și Credință” cl. I, Medalia „Avântul Țării”, Crucea „Meritul Sanitar” cl. I etc.

Din martie 1907, împreună cu mai mulți funcționari din Ministerul de Interne, bunicul va edita o „publicațiune lunară de administrație și poliție”, intitulată „Curierul administrativ”; fiica sa cea mai mare, Aurelia, va deveni colaborator permanent al revistei după ce-și va lua diploma în Drept, dar a publicat în paginile sale articole cu subiecte culturale încă din timpul liceului. Între principalii colaboratori, care erau trecuți pe prima pagină a revistei, erau: directori din Ministerul de Interne, avocați, prefecți, procurori (inclusiv Romulus G. Reuș, procuror imperial regal la Tribunalul Suceava, Bucovina), președinți de tribunale, medicul legist Mina Minovici, profesorul universitar Paul Negulescu etc.

Bunicul și familia sa făceau parte din „înalta societate”, din elita Regatului României, fiind invitați la diverse festivități oficiale: sărbătorirea Zilei Naționale (10 mai), încoronarea Regelui Ferdinand și a Reginei Maria la Alba Iulia (1922), primirea unor delegații străine, ceremonii ale Ministerului de Interne, baluri organizate la Palatul Regal sau la diverse familii celebre în epocă etc.

Familia Sachelarie a avut trei copii: Aurelia (Aura, născută în 1894), Henrieta (Rieta, Riri, născută în 1897) și Ovidiu (Vidi, născut în 1906). Henrieta este mama mea, iar frații ei nu au avut copii.

Despre viața privată a bunicilor mei nu știu prea multe amănunte. În arhiva familiei s-au păstrat câteva caiete ale celor două fete, cu titlurile „Conferințe” și „Serbări”. Aura, fiind sora mai mare, organiza „spectacole” în cinstea fraților săi, cu prilejul aniversărilor.

În copilărie și adolescență, cele două surori au urmat cursuri particulare de pian și canto. Acasă, având ca model serbările școlare, Aura și Rieta ofereau „spectacole” părinților și invitaților lor, în care îi compuneau roluri și fratelui lor mai mic. Era o modalitate de distracție. Pe atunci nu apăruse televiziunea, dar în casa bunicii exista un aparat de radio și instrumentele muzicale ale copiilor (pian și vioară). În plus, fetele erau talentate la desen și lucrau pirogravură în lemn. Tot în arhiva familiei s-a păstrat un caiet în care Aura și-a notat programul pentru petrecerile de revelion, pentru anii 1913 și 1914. Acolo sunt trecuți invitații (rude apropiate și prieteni), meniul, cadourile oferite și urările pentru anul care urma. Copiii se costumau și interpretau „scenete” compuse de ei. La masa festivă, pregătită în sufrageria casei, frumos împodobită, în dreptul tacâmului, fiecare invitat primea o felicitare luată de fete, pe care erau scrise urări pentru noul an.

Răvașele, așa cum nota Aura, „erau compuse pentru ocazie, ridiculizând micile defecte ale mesenilor”. Câteva exemple:

Pentru capul familiei, Alexandru Sachelarie: *Conu Alecu Sachelare/ Are biet un singur gând/ Să-și învețe pușorii/ Toată cartea rînd pe rînd./ Eu cunosc un domn aicea/ Care de... el se pretinde/ Să-ndrepteze omenirea./ Dar sunt sigur că nici unul/ Din câți sunt aici la masă/ N-ar dori să-i aibă firea.*

Pentru Nicu Rădescu: *De ce pîn' la vremea asta/ Nu m-am însurat? Ia ghici?/ Am vrut părul tot să-mi cadă,/ Să-mi văd coarnele de mici.*

Tinerețea părinților mei a fost încercată de neazurile aduse de Marele Război. După ce, în vara anului 1916, România a hotărât să intre în război de partea Antantei (alianța dintre Franța, Marea Britanie, Rusia) împotriva Puterilor Centrale (alianța dintre Germania,

Austro-Ungaria, Imperiul Otoman și Bulgaria), în scopul reîntregirii țării, Armata Română a obținut câteva victorii dătătoare de speranță în Transilvania, unde era primită ca eliberatoare. Din păcate, în scurt timp, inamicii ne-au învins pe mai multe fronturi, iar în urma bătăliei de pe Argeș (denumită și bătălia Bucureștiului) devenise o realitate că inamicii vor ocupa capitala Regatului. Din acest motiv, guvernul a hotărât să evacueze Familia Regală, Parlamentul și o parte a instituțiilor publice în Moldova, unde să organizeze rezistența și continuitatea statului.

Ministerul de Interne a decis evacuarea unei părți însemnate a Direcției Administrației Generale, Personalului și Statisticii (directorul general Alexandru Sachelarie și alți 9 funcționari) și în mai mică măsură din celelalte direcții centrale. În total, la 12 noiembrie 1916, secretarul general al Ministerului de Interne certifica numărul și numele a 31 de funcționari, care „sunt luați de la București la Iași în interesul serviciului”², iar transportul s-a făcut cu trenuri speciale. În București și în toată zona de Sud a țării au continuat să funcționeze, pe toată perioada ocupației militare, prefecturile, școlile, judecătoriile, au rămas preoții, funcționari din ministere etc., pentru că nu toată populația a fost evacuată, iar nevoile acestor cetățeni români trebuiau să fie asigurate de servicii publice.

Bunicul a reușit să facă intervenții pentru a lua în refugiu la Iași mai mulți membri ai familiei, asumându-și întreținerea a 11 persoane: soția, cei trei copii, cumnata Victoria Bărbulescu și trei dintre copiii săi (Eufrosina, Margareta și Camil), nepoata Maria Mateescu și doi servitori (Tănase Dinu și Maria Dumitru). Toți au locuit în Iași într-o casă de pe strada Mârzescu, la nr. 15, luau masa acasă și își procurau pâinea de la cantină, așa

² Arhivele Naționale Istorice Centrale (în continuare se va cita A.N.I.C.), fond Ministerul de Interne – Diviziunea Administrației Centrale, dosar nr. 62/1916, f. 2.

cum apare într-un chestionar al Ministerului de Interne³. Victoria Bărbulescu, născută Rădescu, era una dintre surorile bunicii.

Refugiul nu a fost o perioadă ușoară. Pe lângă funcționari, au părăsit Muntenia mulți civili, speriați de consecințele ocupației. În scurt timp, Capitala Moldovei a devenit supraaglomerată (numărul locuitorilor s-a triplat), iar refugiații trebuiau să fie cazați și să li se asigure condiții minime de întreținere. Dacă citim ziarele vremii, dar și memoriile unor personalități ale epocii, ne dăm seama de privațiunile la care au fost supuși toți refugiații, indiferent de statutul lor social; s-au introdus cartelele și rațiile la alimente, combustibil, produse de strictă necesitate (inclusiv săpun, de exemplu). „Nimenea nu mânca după foamea lui” – își amintea I. G. Duca, ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice. Ei bine, în organizarea vieții în Moldova un rol important i-a revenit Ministerului de Interne și, desigur, departamentului condus de bunicul meu.

Instituțiile publice au organizat servicii de ajutorare a populației nevoiașе, a copiilor orfani, a răniților și invalizilor sosiți de pe front. În iarna anului 1917, Ministerul de Război împreună cu Ministerul de Interne au organizat șase „cantine populare”, cu scopul „de a procura zilnic populațiunei lipsite de mijloace un ceai cu 100 gr pâine sau o supă caldă cu 200 gr pâine de fiecare persoană”. Distribuția se făcea contra prezentării unor cupoane (albe pentru supă și galbene pentru ceai), prețul unei supe fiind 20 de bani, iar a unui ceai 10 bani. Autoritățile au imprimat foi volante, cu câte 10 cupoane pentru supă și pentru ceai, făcând apel la „oamenii de bine” să cumpere asemenea „foi de cupoane”, pe care să le doneze celor nevoiași; erau puse la dispoziția cumpărătorilor

³ Idem, dosar nr. 117/1917, f. 96.

(donatorilor) în cantine, la depozitul de subsistență Răscanu, la birourile autorităților și la magazine⁴. Nu era singura inițiativă pentru întraajutorarea persoanelor aflate în dificultate. Casa Regală, Crucea Roșie sau asociații ale femeilor au organizat cantine, orfeline, colonii de cercetași, spitale etc. a căror contribuții la ușurarea situației semenilor sunt demne de remarcat. Măcar pentru o perioadă, românii au fost solidari. Pentru sărbătoarea Crăciunului din 1917, autoritățile au anunțat că se va vinde populației carne de cal (proaspătă, pastramă și salam) în Hala Mare; achiziția era independentă de cartela pentru alimente, fiecare persoană putând cumpăra 1 kg de mezeluri și 2 kg de carne. Anunțul a fost publicat în presă, alături de o prezentare a calității produselor: „Carnea de cal se prepară bine în mâncări și fripturi, fiind foarte gustoasă, după cum s-a apreciat mult de către consumatori din alte țări. La noi se consumă de corpul medical, spitale și ostași țării”⁵.

Alături de știri despre război, morți și răniți, epidemii și rații alimentare sau organizarea băilor ambulante de către Misiunea militară engleză, ziarele care apăreau la Iași anunțau și logodne, căsătorii, botezuri, spectacole de teatru, muzică sau operă, filme, baluri cu prilejul unor evenimente deosebite etc. Viața își desfășura cursul, cu bune și cu rele. Pentru că doamnele mergeau cu cochetația prea departe, în vara anului 1917 a fost nevoie de reglementarea portului pălăriilor în timpul reprezentațiilor, acestea deranjând pe ceilalți spectatori. Mama și mătușa, care aveau în jur de 20 de ani, participau la spectacole și baluri, unde se distrau și cunoșteau lume (pe membrii misiunilor străine acreditate în România, de exemplu). În capitala Moldovei, mama și-a continuat

⁴ „România. Organ al Apărării Naționale”, anul I, nr. 279, miercuri, 29 noiembrie 1917, p. 2.

⁵ *Ibidem*, nr. 295, duminică, 17 decembrie 1917, p. 2.

studiile universitare, obținând diploma de licență în Drept.

La începutul lunii octombrie 1918, bunicul a fost trimis la București pentru a lucra în cadrul direcției pe care o conducea, din care, o parte, nu fusese transferată la Iași. Îl avea șef pe un coleg, Alexandru Fălcoianu (directorul „Monitorului Oficial” și al Imprimeriilor Statului), care fusese delegat să îndeplinească funcția de secretar general al Ministerului de Interne în teritoriul ocupat. Înfrângerea alianței din jurul Germaniei era certă, încă din luna octombrie 1918; se aștepta, doar, încheierea armistițiului și retragerea ocupanților de pe teritoriul României. După numirea unui nou guvern la Iași, condus de generalul C. Coandă, cu scopul reintrării României în război, noul titular al portofoliului Internelor, generalul Arthur Văitoianu, și-a reorganizat echipa ministerială. Astfel că bunicul, Alexandru Sachelarie, a fost numit, cu delegație, secretar general al ministerului la București. Era cea mai înaltă funcție din minister, după cea de ministru, pe care bunicul a îndeplinit-o de la sfârșitul lunii octombrie până la sfârșitul lunii noiembrie 1918. El a organizat revenirea Familiei Regale și a autorităților din refugiu în București, iar în acea perioadă Bucovina, Banatul, Transilvania, Crișana și Maramureșul au hotărât, în cadrul unor adunări plebiscitare, Unirea cu România.

La noi nu se adoptase încă calendarul gregorian, astfel că, de exemplu, Adunarea Națională de la Alba Iulia a votat Unirea în ziua de duminică, 18 noiembrie 1918, devenită, după noul calendar, 1 decembrie. De altfel, în aceeași zi de noiembrie, s-a organizat revenirea triumfală în București a Familiei Regale, însoțită de membrii misiunilor militare străine, care ne-au sprijinit în timpul războiului, cel mai cunoscut și mai iubit fiind reprezentantul Franței, generalul Henri Mathias Berthelot.

Bunicul și-a adus familia în București imediat după plecarea militarilor Puterilor Centrale. În acele zile pline de efervescență și cu ocazia Anului Nou 1919, Aura și Rieta au trimis scrisori de felicitare și cadouri simbolice (portretele destinatarilor pirogravate în lemn) unor personalități implicate în realizarea Unirii: Regina Maria, generalul Berthelot, șeful Misiunii Diplomatice a SUA în România, căpitanul Thomas Masterson (membru al Misiunii Militare Britanice); de la toate aceste personalități fetele au primit răspunsuri, care s-au păstrat în arhiva familiei mele.

Mama, Henrieta Sachelarie, s-a căsătorit cu Nicolae Șerbănescu și împreună au avut doi copii: Gheorghe, născut în 1931, fratele meu mai mare, și eu (Alexandru, Sandy), în 1933. Tatăl meu era consilier la Curtea Superioară Administrativă, iar mama era șefa Contenciosului de la Ministerul Sănătății. Din cauza meseriilor lor, tata era și foarte activ – tot timpul îi venea câte o idee și voia să o pună în practică, dar făcea bine și la ceilalți –, nu aveau timp de noi. Din acest motiv, ne-au luat o *șvester*, adică guvernantă, Rezi. Veneau în România foarte multe tinere din Austria, pentru că aici se trăia foarte bine, iar unele erau angajate pe post de guvernante.

Rezi avea puțin peste 20 de ani, era mai plinuță, dar voinică (ne plimba cu sania la Predeal), nu știa românește, dar era foarte caldă. Ea ne-a învățat limba germană și ne-a câștigat simpatia, pentru că zâmbea tot timpul – până atunci avusesem câteva guvernante, toate niște scorpieri. Dar Rezi știa să păstreze un echilibru între zâmbetul afișat tot timpul și râs, iar când devenea serioasă ne dădeam seama că am greșit cu ceva. Ea era doar guvernanta noastră, foarte precisă în ceea ce făcea și avea un statut special în familie, nu era considerată o servitoare, pentru că ea ne educa. Avea ceva foarte rar: bun simț. Probabil că tata a avut recomandări pentru ea

și a angajat-o după ce s-a înțeles cu familia ei din Viena. Așa se făceau lucrurile pe atunci.

După ce fratele meu și cu mine am început studiile primare, iar bunicul matern a decedat, mama i-a oferit bunicii, Maria Rădescu Sachelarie, o ocupație cu care să-și umple timpul – să aibă grijă de noi după școală. Rezi nu s-a întors la Viena, ci a rămas în România, la Predeal, unde s-a căsătorit cu un cioban. Am ținut legătura cu ea, pentru că o consideram un membru al familiei noastre.

Bunica maternă

Bunica a apărut în viața noastră ca un mentor; a fost un om de o calitate umană deosebită, era blândă, cu un limbaj bogat, era un om de o cultură deosebită. Și avea un har, care acum a dispărut, culinar, cu care ne cucerea întotdeauna – eu și fratele meu veneam acasă cu drag, pentru că știam că ne așteaptă ceva bun la masă. Avea mirosul de tot felul și în fiecare zi gătea altceva. Dar ce era mai important era conduita față de noi, nepoții, care eram în vremea aia doi răzvrățiți. Ea ne făcea s-o iubim și reușea să ne facă să o ascultăm.

Cu mine și cu fratele meu a fost de o blândețe! Noi eram doi draci. Când venea tata acasă, care era foarte sever, o întreba dacă făcuserăm năzbâtii, pentru că pe austriacă am mâncat-o rapid, iar bunica era adusă ca să încerce să facă ceva cu noi. Îi făceam tot felul de trăsnaie. De exemplu, erau paturile acelea fără arcuri, cu stinghii de lemn. Noi am aranjat stinghiile în așa fel ca peste noapte să cadă. Mama, când a auzit ce pățise bunica din cauza noastră, ne-a întrebat: „Ce v-a spus?”. Un singur cuvânt: „Ștrengarilor!”.

Bunica se străduia să facă șerbet din zmeură, din lămâie și, ca să nu le mâncăm noi imediat, le băga în sobă. Le găseam și acolo. Singura apostrofare era: „Hoților, să